

Nádas Sándor

A mindenségit, mérd magad!

Kelecsényi László: Küldetésünk csataterén

Kelecsényi László, aki a minap ünnepelte írói pályájának ötvenedik évfordulóját (mi mással, mint ötvenedik kötetével – gondoljanak bele, ez évi egy kötetet jelent átlagban, a valóságban pedig azt, hogy a korai évek ritkásabb jelentkezését a későbbiekben egész kötetbokrok követik), s ez évben ünnepelte fennállásának hetvenötödik évfordulóját, névnapjáról – mely szinte egybeesik megjelenésünkkel – már igazán nem is beszélve: ezekből az alkalmakból szívünk teljes melegével kívánunk neki minden szépet is jót, és persze azt, hogy Allah növessze hosszúra a szakállát), Kelecsényi László tehát ezen a nyáron egy karcsúságában is igazán üdítő kötettel lepte meg magát és rajongóit e kávéházi szegleten. Tanulmányok, esszék, cikkek, kritikák kerültek ebbe a vitamindús franciasalátába – többségüket olvashattuk már itt-ott, napi- és hetilapokban, folyóiratokban, de azoknak is, akik a szerző minden megjelent sorát olvasták, szolgál újdonsággal: két olyan írás is akad (új írás, sőt, ujiras.hu!), amely kézirati szendergését váltotta most rivaldafényre.

A kötet három részre oszlik, mint a középkori Magyarország. (Igaz, annak nem volt se elő-, se utószava), az első irodalmi kérdéseket tárgyal (szó esik itt a Különös házasságról, Krúdy otthonairól és cenzúrázásáról, bírósági szövegcsonkolásokról, Joyce modern fordításáról, Örkény színpadi és filmváltozatairól, valamint a *Napok színe* című regényről, s ennek kapcsán a kulcsregénység szépségeiről és veszélyeiről.) (Jolsvai kollega igazán nem panaszkodhat – apropó, látta őt valaki valaha is panaszkodni? –, neve többször is előkerül a kötetben, s többnyire dicsérőleg.) A harmadik részt másik szerelmének, a filmnek szenteli a szerző, itt találhatunk adatgazdag elemző esszéket (Látvány vagy gondolat?), filmszociológiai futamokat (Csak semmi tudomány), rendezői pályaképet (Halál, hol a te kardod?), valamint filmelemzést, vázlatos színészéletrajzot, lírai emlékezést és még annyi minden mást. A középső rész pedig egy Kelecsényi által újrateremtett műfaj, az önpárbeszéd hat darabját sorakoztatja fel. Ezekben az írásokban hárman beszélgetnek (általában egy frissen megjelent könyvről), de persze mindhárman a szerző alteregói, mégha Kelecsényi, igazi

szépíróként felépíti is a látszólag tőle független vitatkozó figurákat. S bár, mint utaltam rá, voltak e műfajnak előzményei a magyar irodalomban (elég, ha itt Fekete Sándor Folyosói szümpozionját említjük), Kelecsényi, ezt bátran állíthatjuk, új minőséget hozott létre e nemben. Egyfelől teljesen komolyan veszi magát, és tényleg megmutatja egy megközelítés színét és fonákját, harmadik szereplője pedig hol a mérleg nyelvét, hol a szemét, hol fülét játssza, másfelől pedig folyton utal rá, hogy ez bizony egy jókedvű szellemi játék (valamennyi beszélgetés címe anagramma a tárgyalandó szerzők nevére), és a szereplők is megengednek maguknak egy-egy kiszólást, ahogy drámai helyzetekben szokás. (Kelecsényi mostanában főként drámaíróként mutatja meg magát, s nem lehet nem észrevenni e ténynek jótékony hatását az Irodalmi tercettek esetében.) Sőt, a szerző még egy-egy fricskát is megenged magának a semmitmondó, vízenjáró, ködevő, sznobisztikus párbeszédek felé, melyek kezdenek elszaporodni a mai irodalmi orgánumokban, s ahol valóságos szereplők hámozzák a léggömböket nagy elánnal és mindvégig unalmasan.

S végül szóljunk az utószóként a kötetbe szerkesztett lírai vallomásfutamról, mely látszólag a Bohémélet történetét beszéli el, valójában az emberi élet szépségéről és fájdalmáról, értelméről és értelmetlenségéről, vágyakról és álmokról szól, és persze arról, hogy – miként ez a kötet is bizonyítja – kézirat nem ég el, akármit állítsanak is róla.

Kelecsényi László: Küldetésünk csataterén
Gondolat Kiadói Kör, 2022.